

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazeta este de 2 ori: Mă cărea și Duminică.
Foiș, cu du cincela ajută, — Pretiu: pă 1 sau 10 fl., pă 1/4 3 fl. v. r. Tichie sau 12 fl.
v. s. pă un anu sau 2 1/2 g. băi mon. sunatotia.

Anul XXXIII.

Să prenumera la postă s. r., și pe la
DD. corespondenți. — Pentru serie 6 cr.
Tacs'a timbră a 50 cr. de bucare pu-

Nr. 85.

Brasovu 12 Novembre 31 Octobre

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.
Transilvania.

Nicolae Zsiga jun., cu soci'a sa Sofi'a nasc. Miatoviciu; — Mari'a Zsiga cu sociulu seu Ioane Poenariu si cu fii; — An'a Zsiga cu sociulu Nicolae Diamandi si cu fiul Nicolae; — Mari'a Zsiga, veduv'a lui Nicolae Popu cu fii sei; — Elisabet'a Popoviciu veduv'a lui Constantin Nicolici, cu fi; — si Ladislau Popoviciu cu fii sei, in numele lor si alu numerosiloru consangeni inscintieza, cu durere adunca, mórtea pré iubitului lor parinte, respective socru, mosiu, mastiu si unchiu

Nicolae Zsiga sen.,

comerçante si proprietariu in Oradea mare, fundatoru alu mai multoru convicte nationali, membru alu mai multoru reunioni nationali de cultura, proprietariu alu crucei de aur imp. reg. pentru merite, asesoru consistoriale etc.

Dupa lungi suferintie repausă Sambata in 24 Oct. (5 Nov.) la óra a 12 de nöpte, in versta de 80 de ani.

Osamintele repausatului se voru astrucă Marti in 27 Oct. (8 Nov.) la 2 1/2 óre dupa amédi, cu ceremoniele besericiei gr. or.

Oradea mare 25 Oct. (6 Nov.) 1870.

In eternu amintirea lui!

Faptele-i de binefaceri pentru cultur'a nationala reinnoira vieti'a lui pentru totudeun'a. —

Instructiunea poporului adultu.

Candu e vorba de instructiune si luminare, romanulu trebuie se sara si se trasara, trebuie se-si caute, se-si creeze, ma se-si céra si se pretindă neincetatu si nedumeritu ajutoria si dela statu, in a caruia erariu -si varsa cu profusiune in totu anulu o mare parte din resultatulu sudoriloru sale, cu contributiunea in bani si in sange, si acést'a pretensiune se o faca fara nici o conditiune alta decat pentru cultivarea sa inlesnita in limb'a sa nationala romana.

Statulu e detoriu si, déca e ecuitabilu regimile lui, celu mai mare ajutoriu pentru cultura trebuie se lu destine pentru poporulu romanu, care numai din vin'a lui remasese indereptu in cultura. Se nu indópe totu numai pe maghiari cu midiulocé de cultura intinse in limb'a maghiara, ci se provédia intocma si pe romanu cu institute asemene in limb'a romana, déca e dreptu pentru toti. —

Tocma acum ni se deschide calea la asemene pretensiuni ecuitabile, fiinduca ministeriulu de cultu si instructiunea publica a menit pentru instructiunea adultiloru unu ajutoriu insemnatu de bani, pentru a se remuneră ostenelele celoru, cari voru invetiá poporulu. Instructiunea adultiloru nu mai poate remané indiferenta in sinulu poporului nostru. Trebuie se ne facem luntre si punte si se nu mai amanamu a imbraca apostolatulu luminarei poporului adultu; ca-ce statulu da si premia pentru osténala celoru, ce voru lumina poporulu cu succesu, si romanulu inca e factoru constitutiv alu statului că poporu.

Unu emisu alu ministeriului de cultu si instructiune indreptatu catra directiunile scóelor co-

mune de midiulocu de statu si catolice, catra superintendantii protestanti si catra consiliarii primari besericesci că principali scóelor protestante, dupa „Egyházi és Isk. Hétílap“, care ese la episcopia rom. cat. in Alb'a Iulia, suna asia:

„Un'a mare parte a locuitorilor nostrii din orasie inca s'a impartasit u numai de primele elemente ale invetiaturei si se lipsesce de cunoștienele acele, care se ceru de pretensiunile seculului presentu, pentrucă se pôta inaintă cu avantagiu in carier'a alésa. Dupa parerea mea lips'a acésta se poate forte usioru ajută, déca se voru tiené pentru adulti in lunele de érna prelectiuni prin orasie si districte, corespondietorie necesitatilor lor, de cunoșcientia din ramurile cele mai necesarie, intr'unu modu sistematicu, pentrucă asultatorii sub decursulu prelectiunilor se castige din respectivulu obiectu o totalitate deplinita in sene, care se corespunda lipselor lor.

Aceste obiecte potu se fia: aritmetic'a, geografi'a, chemi'a, istori'a naturala, purtarea protocóleloru, in casu de lipsa gramatic'a si compunerea scrisorilor de lipsa in viéti'a publica mai vertosu din ramurile industriei respective.

De órece pentru tienerea acestor prelectiuni cu deosebire credu a fi chiamati profesorii din institutele medie, cari se voru premia pentru acésta din tesaurulu statului, te provocu N. N., că luandu acestu obiectu sub desbatere cu corpulu profesorale, si in casu de lipsa, intielegundute cu respectiv'a dirigatoria locala pentru ordinarea estoru feliu de prelegeri, cari le socotesci de corespondietória si necesarie pentru cutare locu, si cu succesu — cu respectu la cele mai susu atinse, — se puni la cale fara amenare in cointelugere cu corporile profesorali cele de lipsa, si numindu obiectele predande pe lunga tramitarea programei prelegerilor se mi relationezi despre resultatele facute celu multu pana la 20 Nov. a. c. si se-mi numesci individii, cari luara asupra-si prelegerile pe lunga espunerea obiectelor proponende si se asterni si dechiaratiunile lor in privint'a onorariului de remuneratiune.

Bud'a 1870 Oct. 28. — (Va urmá.)

Din campula resbelului.

Scimu, ca tractarile despre armistare nu avura succesu, pentruca regimile din Parisu pretendea, aprovisionarea si că si locuitorii din Elsati'a si Lorraine'i se iè parte la adunare. Bismark nu concese acésta decat sub resvera, si ostilitatile déra era incipura, dupa cum ne spunu urmatóriile depesie:

Londonu 8 Nov. Diurnalulu „Standard“ reportéza, ca in 6 Nov. francesii au reocupat Chateaudun si respingandu cu mari perderi pe prusiani i lu tienu ocupatu.

In Parisu se formara 3 armate, din cari una sta din gard'a nationala.

Gambetta emise una circularia catra prefecti, care demanda prinderea mares. Bazaine si a oficiariilor lui că tradatori, elu merse la armat'a de Loire. Bazaine se escusa, ca numai miseri'a l'a silitu la capitulatiune si „Diurnalulu of.“ din Parisu inca i crede in catuva. Gen. Confrinier ince dechiară órdinu in „Ind. B.“, ca totulu a fostu tradare.

Gen. Trochu se pregatesce a intreprinde esiri asupra incunguiatorilor, indata ce voru sosi din departemente armatele ce se apropia. — Rosii Pyat,

Maurice, Joly, Ravier, Grille, Jaclard, Grupil, Vessinier s. a. fura arestatii.

Berlinu 10 Nov. Scirile bursei dicu, ca bombardarea Parisului s'a amanatu, fiinduca poterile neutrali s'au ambietu regimului din Tours, ca voru face pasi comuni de a midiuloci pacea.

Prusii 80 mii sub gen. Manteuffel mergu catra Rouen si Amiens. Verdun a capitulat in 7, si fortulu Mortier la Neubreisach in 6. Prusianii in orientulu Franciei intrara in Burgundi'a, care e plina de aperatori voluntari.

Tours 8 Nov. Ataculu prusianilor la Peislay-Vallere, dupa o lupta de 5 óre fu respinsu cu perdere de 52 morti si raniti si 64 prusi prinsi. —

„Monitoriulu“ Romaniei are depesiele aceste:

Berlinu 7 Nov. Scirile din Parisu cu dat'a de 1-a Nov. si sosite cu balonulu dicu, ca nuvel'a capitularei Metiului, reluarea orasiului le Bourget de catra prusiani si sgomotulu de armistitii au causatu ferbere prin populatiune. Ospelulu municipale a fostu navalitul de fractiunea ultra-radicalce ce voiea se stabilésca comun'a Parisului. Flourens, care era in capulu acestei miscari, voi se oblige pe guvernul se abdica; unu individu proclama chiaru caderea sa. Picard, care putu scapá, luă mesuri urgente pentru a organizá resistint'a. Pe candu colegii sei se aflau prizonieri, Picard ordona se se ocupe imprimeri'a nationale si se se oprésca orice tiparire si prevesti tote ministeriele de a se pune pe pitioru de aperare. Blanqui, care se prezinta la ministeriulu de finantie fu arestatu. Admiralii dela Ronciere si Chassey se pusera la dispositiunea lui Picard. Favre refusa cu energia de a demisioná, declarandu, ca tiene mandatulu seu dela populatiune si ca nu se retrage decatua dupa voint'a guvernului. Pe candu Flourens cerea se se arresteze membrii guvernului si se se tramita la Vincennes, o compania de mobili putu se patrundia in ospelulu municipale, si dupa dens'a sosira numeróse bataliōne, strigandu: se traiésca republica! se traiésca Trochu. Ordinea se restabili fara versare de sange. Dorian, Victor Hugo si Blanc au remasu straini la acésta manifestatiune.

Tours 7 Nov. O telegrama a agentiei Havas din Parisu, cu dat'a 6 Nov., aduce rezultatulu totalu alu plebiscitului, care este acest'a: 557.976 da; 62.638 nu. — Cea mai mare parte din primarii alesi eri apartinu partitului republican, precum: Taligmy, Henri, Martin, Carnot, Corbon, Vautrin etc., déra s'au alesu si cativa partisani ai comunie, precum Tirard, Bonvallet, Motte, Clemenceau. — „Journal officiale“ vorbindu de arestari, dice, ca guvernulu voiea se uite scenele violinte din 31 Octobre, déra in diu'a de 1 Novembre, ivinduse noué cercari amenintiatórie pentru pacea republicei, elu a fostu nevoit u a face actu de rigóre. Instrucțiunile judiciare au inceputu si voru urmá iute. O circularia a lui Cremieux catra procurorii generali interdice incarcerea arbitrară a magistratiloru. —

Sibiu 13 Octobre 1870.
Congresulu besericescu greco-orientale.

(Urmare.)

Dep. Popea marturisesc, ca densulu inca partinesce in cea mai mare parte propunerea lui Borlea, ca au accentuatu dicundu, ca acestea 3 obiecte suntu cele mai grele din tote obiectele, care

stau spre pertractarea si deciderea congresului nostru national. Cumca suntu grele si vaste este lucru invederatu. Se luamu de exemplu procedur'a disciplinaria si matrimoniale. — Este vorba se infiintiamu unu intregu sistematic, scientific, dupa cum cere sborulu culturii, spiritulu omenescu de astazi, dupa cum ceru canonele si institutianile besericiei nostre resaritene. — Luamu impregiurarea acea, ca in privint'a procedurei, ne afiamu acolo, incat trebuie se spargemu ghiati'a, ne avendu materialu adunatu si preparatu spre acestu scopu.

Asemenea este afacerea scolaria grecă si vasta, că astazi se potem esu cu unu lucru cōptu inaintea lumei. Obiectulu, care sta astazi sub discussiune, pe catu lu canoscu eu si sentiu necesitatea lui de a se dota preutimea nostra, lu privescu de conditiune principale a calificatiunei preutesci si prin urmare a luminarei, a binelui si a fericimii nostre besericesci.

Pana candu lipsesce dotarea cuviintioasa nu potem pretinde dela preutimea nostra implinirea esacta a tuturor oblegamentelor preutesci. Preata este de imperativa cestiunea acesta, pre atata ceru se fia resoluția coresponditoru lipselor preutimei nostre.

Vorba este despre modalitatea dotarei preutimii nostre. Eu ve marturisescu, dice vorbitorulu, ca forte multu mi amu sfarimatu mintea in privint'a obiectului acestuia, dera nu me aflu in positiune cu dep. Babesiu, că se potu esprima pe deplinu convictiunea in acesta privintia. — Densulu partinesce propunerea dep. Borlea numai din acel motivu, ca comisiunilor se li se dè timpu că se terminaze lucru cum se cuvinte, si pe candu voru fi gata cu elaboratele sale ar' fi se se convóce congresulu. Me rogu, dice oratorulu, se luamu bine in séma impregiurarea acesta, ca-ci dela bun'a decidere a acestei cestiuni atarna venitorulu preutimei si venitorulu besericiei nostre.

Dep. Ioanoviciu constatandu, ca antevorbitorulu primesce conditionat propunerea dep. Borlea, crede, ca cestiunea prorogarei congresului se pote aduce inainte la altu locu, dēca numai aici este fara de cale, ca-ci la ordinea dilei este altu obiectu pusu.

Ce se atinge de intrebarea regularei si datoriene preutiloru, bine intielege densulu, ca este lucru forte esentiale. Vorba este despre nesce principii generali, despre reductiunea parochielor, o idea carea deja o amu primitu; o datoriune mai buna preutiesca inca este o necesitate recunoscuta. Densulu rōga pre congresu că se binevoiesca a intra in desbaterea generale a acestui obiectu.

Punenduse propunerea lui Borlea la votare cade si se decide că cestiunea de pe tapetul se nu se proroga.

Presidiulu: Convingerea mea, ceea ce suntu detoriu a o aduce inainte spre informare, merge intr'acolo, ca congresulu este chiamatu a lua obiectulu regularei parochielor si dotarei preutiloru, pentru noi nu ne potem deosebi de catra sinodele eparchiali, care tōte trei au adusu concluse si au esmitu cate o comisiune de a elabora unu prospectu de regularea parochielor, cu insarcinare de a reporta sinodelor celor mai de aprōpe. Acuma candu luamu tōte acestea fara mundria si trufia potem dice, ca congresulu este suprem'a autoritate si in privint'a acesta; si candu decide congresulu, ca asta de lipsa a da sinodelor eparchiali cutare principii in privint'a regularei parochielor atunci au satisfacutu congresulu chiamarei sale.

Presidiulu petrusu de necesitate, crede, ca ar' fi cu scopu a se lua in pertractare operatulu comisiunei si totu odata si propunerea dep. Hanea, si se nu pērda congresulu nici una nici alta din vedere.

Babesiu: De si amu auditu propunerea dep. Hanea numai odata, amu cunoscetu cuprinsulu ei, că se o potu considera deodata si se me potu admite in discussiunea ei. — Fiindu obiectulu acesta gravu ar' fi aratatu se me esprimu in tōta privint'a, ce ar' cere unu timpu mai indelungat...

Macelariu: Se ne dimitemu in desbaterea generale, său ba, se amanamu desbaterea generale pana mane.

Presidiulu: Desbaterea generale s'a inceputu.

Babesiu: In obiectulu de sub cestiune suntu dōue propuneri facute, a comisiunei si a dep. Hanea, care din urma cere delaturarea proiectului comisiunei, si a fi in locui substituita. — In acesta privintia s'a cerutu amanarea desbaterii generale pre mane. Eu amu disu, ca se trecemu la discussiune, ca de si numai odata amu auditu proiectulu dep. Hanea, totusi amu cunoscetu diferintia de alu comisiunei, amu cunoscetu cuprinsulu intratata, ca

potu fi in stare a vorbi la ambele de odata; dēca si ceilalti suntu de acordu cu mine, atunci amanarea nu este de lipsa. Scopulu ambelor proiecte este identicu. Cumca voim scopulu nu incapa nici o indoieala, ca-ci toti amu recunoscetu regularea parochielor nostre de o necesitate neamanavera, toti amu recunoscetu de necese o dotatiune mai buna preutiesca. — Si in privint'a modalitatii nu difera ambele proiecte unulu de altulu, ca-ci fiacre voiesce, că se se traga lineamentele generali, cadru generale, dupa care sinodele eparchiali se faca cele de lipsa. —

(Va urmā.)

Discursulu

ce l'a rostitu d. Iustinu Pop fui in siedint'a congresului catolicilor maghiari, tienuta in 3 Noembrie a. c.

Eminent'a Ta! Domnule Principe-Primate! Onorabile congresu!

Momentulu, in care ieu cuventulu, este momentul celu mai serbatorescu alu vietiei mele; nu numai din cauza, ca mi s'a datu a-mi redică vierfulu in facia unei adunari, la ale carei lucrari suntu tientite cu incordare si sperare privirile a sute de mii, si in facia unoru barbati, cari de vomu considera ori pusetiunea loru inalta, ori insusirile loru stralucite, ori meritele loru castigate in interesulu besericiei si alu patriei, imprumuta o destinsa autoritate si lustru acestei adunari; ci si, mai vertosu pentrua amu onoreea a face acēst'a in cea mai santa causa, că custodele, că representantele drepturilor nostre besericesci si nationali, alesu prin increderea confratilor preuti.

Cestiunea de autonomia constitutionala a besericiei catolice este fara indoieala un'a dintre miscurile cele mai mari ale epocei, in carea traimus, dela a careia deslegare fericita depindu interesele cele mai vitali ale generatiunilor presenti si fiitorie.

A reorganisá constitutiunea besericiei asia, că prin influenția concesa creditiosilor in afacerile besericiei, se se acitie, se se nutrēsca si intarēsca zelulu, pietatea loru relegiōsa, se se destepte in animalelor una interesare mai viua de cauza sante a besericiei, carea se strabata cu nou aeru, cu noua caldura organismulu vietiei relegiōse, că sub influenția acestui aeru reinviatoriu, acestei caldure binefacatōrie, se reintenerēsca spre noua inflorire si ramurele uscate: éca problem'a maretia, dēr' grea a acestui congresu.

Dēr' cum va potē succede acēsta problema altu modu, decatul dēca se va deslegă spre indestulirea tuturor, cu salvarea principieleru de dreptu si dreptate, cu precumpenirea relatiunilor desvoltate in decursulu timpului, si cu consideratiune serioasa la diversele interese ale fatorilor existenti?

Onorabile congresu! Se scie, ca delinianduse in cercurile, ce fecera initiativ'a la acēsta opera si in conferint'a pregatitoria, planulu acestui congresu, fu cuprinsa in acel'a si provinci'a besericésca a romanilor catolici de rit. or.

Si chiaru acēst'a este impregiurarea, carea măsuresc a luă cuventulu, pentrua, precum dice celebrul oratoriu, gura de aur a forului romanu: „Difficile est tacere, cum doleas.“ Da, nepotendu necă dorerea mea in peptu, amu luatu cuventulu, că, incat mi-amu potutu castigă cunoșcientia despre parerile si dreptele pretensiuni ale confratilor mei romanii catolici de rit. or., parte din conservatiunea privata intretiesuta in acestu obiectu cu mai multi fi destinsi ai natiunei mele, parte din declaratiunile si protocolele de alegere ale preutiloru si creditiosilor nostri, susternute la pastorii dieceselor, si publicate si pre calea presei periodice, se le descoperu cu tōta sinceritatea in facia acestui congresu, si astfelui se pregatesc calea spre conciliere, si spre deslegare fericita.

In pusetiunea mea de alegatu, sum detorul alegatorilor meu, ba sum detorul chiaru acestui congresu, sum detorul deslegarei fericite a acestei cause, carea o dorim cu totii, a declară ceea ce ranesc anii nōstre, că, cunoscunduse ran'a, bunavointia si inteleptiunea celor se i pōta astă medicin'a spre vindecare.

Nu, nu pote fi indiferinte pentru acestu congresu, inainte de a depune pētr'a fundamentale la edificiulu ce vre se lu redice, a considera si a departa tōte impregiurările, cari i potu pericolită durabilitatea, si astfelui a castigă pentru edificiulu ridicandu basa sigura, solida.

Sciu, ca materi'a despre carea vinu a ve intretiné, este de o natura delicata, pentrua e vorba despre alu meu si despre alu teu; dēr' „Miserabile seculum — dice cu dreptu cuventu unu vechiu autoriu romanu — Miserabile seculum, ubi justitiam

petere est crimen.“ Voiu vorbi dēr' cu barbati'a, ce ini insufla dreptatea causei, pentru carea voiu a pledă, voiu vorbi cu incredere deplina in iubirea de dreptate a membrilor acestui onorabil congresu; ca-ci ce ar' potē fi mai demnu de membrii acestui congresu, decatul a primi cu bunavointia pretensiunile drepte, si a-si deschide animele loru inaintea mandatelor dreptatii? Era, pentru mine, ce ar' potē fi mai cuvenintiosu in calitatea mea de reprezentante facia cu cauza importante, si facia cu reverint'a, ce detorescu acestui congresu, decatul a nu vinde dreptulu, a nu ascunde dreptatea?

Cine ar' ceteză a negă, onorabile congresu, ca beseric'a catolica maghiara are dreptulu a se organiză pre sine, intra dominium, in conformitate cu principiile eterne ale catolicismului, independente dela orice potere; unu dreptu acest'a, ce curge de sine din insu-si conceptulu besericiei, se justifica de ajunsu prin necesitatile timpului, si se basează pre inse-si legile patriei. Dēr' se nu uitam, ca langa fiacare dreptu alu individilor, că si alu societatiilor, aflam că una socia nedespărtita detorint'a, detorint'a, de a profită de dreptulu seu asia, că se nu se vatame prin acēst'a drepturile altor'a.

Acestu principiu nemoritoriu trebuie se conduca si pre beseric'a catolica maghiara in marea sa opera, că, organisanduse pre sine, se nu impedece pre altii in folosirea drepturilor loru.

Dorere, beseric'a catolica maghiara nu observă acestu principiu santu, si intindinduse preste cerculu jurisdictiunei sale, se lovă cu drepturile sale putative in drepturile nostre, cu interesele sale intuite in interesele nostre.

Noi romani anume, basati pre pactulu nostru de unire cu beseric'a Romei, basati pre buli si diplome publice, provediute cu sanctionare papala si regala, basati pre traditiunile si institutiunile eredite dela parintii nostri, basati pre dreptulu canonico, cu disciplin'a si datinele besericiei nostre, si in fine, basati pre legile tierii, avemu dreptu la guvernare besericésca autonoma si independente; acestu dreptu lu pretindem cu resolutiune că celu mai sacru clinodul alu nostru, si prin urmare, nu potem recunoscere competitint'a acestui congresu de a se mestecă in organisarea afacerilor nostre eclesiastice.

De aici a provenit, ca si cu ocazie confeintie din rondulu trecutu, de si pastorii dieceselor nostre nu au intardiatu a face tōte dispusetiunile necesarie pentru alegrii, preutii si creditiosii nostri, parte s'a retinutu de a participa la acele, parte cei alesi, afara de doi ablegati din diecesea oradana, nu au intrat in acea conferinta.

Si, dēca privescu preste acēsta a dō'a adunare, acum organisatōria, in desertu -mi i cerca ochii, ca din tōta provinci'a besericésca a romanilor catolici de ritulu or., afara de mine, nu aflu aici nici unu ablegatu, nici din partea capitlurilor, nici din partea preutiloru, nici din partea creditiosilor.

Trei diecese nu au alesu de feliu; era a patr'a, diecesea Oradei mare, precum apare din protocoalele de alegere si din diversele declaratiuni substanțiale capului diecesei, său publicate prin columnele presei periodice, alese numai sub conditiunea, că ablegatii sei, pana ce nu se va conchiamă unu congresu romanu gr. cat., de competitint'a caruia se tiene a decide in acēsta cestiune, se se retiena dela participarea in acestu congresu, si se proteste serboresc si resolutu, in contra a orice ingerare din partea acestui congresu in afacerile nostre eclesiastice, nepotendu primi romanii catolici de ritulu or. de legali si valide atari decisiuni, cari s'a adusu intru unu foru necompetinte pentru densii.

Acēsta vointia si-a manifestat-o diecesea si prin aceea, ca o parte preponderante se retinu de la alegrii, si cei cari au alesu, dintr-re representantii mireni alesera de nou pre advocatulu Iosifu Romanu, care alesu si in rondulu trecutu, nu luă parte la acestu congresu, era de alu doile representante reusiti redactorulu Iosifu Vulcanu, care combatu in fōia sa cu consecintia competitint'a acestui congresu in afacerile nostre; pana ce acel'a (canonicul Ioane Szabó), care alesu in rondulu trecutu, alunecă a participa la acestu congresu, de asta data nu mai fi onoratu cu increderea confratilor sei, a preutilor diecesani.

Procedur'a Eminentiei Sale, a domnului primat, care se puse si continua a se pune in acēsta cestiune in corespondintia directa cu ordinariatele romane, cu ignorarea metropolitului, a unicului nostru capu independente si autonomu, supusu numai Pontificelui romanu, care singuru are dreptu de juriisdicție asupra dieceselor nostre, intarì inca pre romanii cat. de rit. or. in neincredere si temerile loru.

Dreptu aceea, noi reprezentantii diecesei romane gr. cat. de Oradea mare, că intrepreti fideli ai convingerii alegatorilor nostri, credem a satisface intereselor acestor'ă, ba a tuturor romanilor catolici de rit. or., candu cuprindiendu justele dorintie si pretensiuni ale loru intr'o declaratiune motivata, ne deciserau a o pune pre măs'a acestui onor. congresu.

Vorbescu de interese romane; ma ea chiaru asia le-asu poté numi interese ale catolicismului intregu, si ale inse-si patriei.

Crescuti la lumin'a radierloru ceresci ale religiunei catolice, convinsi de adeverulu invenitarelor ei mantuitorie, alipiti neclatitu de stanc'a St. Petru, nu putem dă destula lauda si multumita Provedintiei dñeiesci, ca a recondus, de si numai una parte a natiunei nostra, in corabi'a santei sale beserică; dér' chiaru pentru acést'a e cumplita doreara, ce ne sfasia anim'a, vediendu, ca se afla in sirlu nostru mai multi, alu caroru numeru cresce pre di ce merge, cari profitandu de autonomia constitutionale introdusa acum in beseric'a romanilor orientali, si aratandu la influenti'a ei binefacatoria, ce se manifesta in resultate vediute; era despre alta parte, indegetandu la amortiel'a, carea in lips'a ecsercitarei drepturilor nostre autonome, cuprinse totu organismulu vietiei nostre besericesci, se incerca a marcă prin carti, brosire si foile publice uniunea de atare, care nu numai ca si-a finit mihiunea la romani, ci pune chiaru stavile culturei si propasirei nationali, si provoca pre romani a se intorce la sinulu besericiei, unde nu suntu impededcati in liber'a ecsercitare a libertatiloru loru.

Onorable congresu! Vorbescu catra catolici; vorbescu catra una adunare, unde siedu prelati, cari de si nu pôrta pre trupurile loru ranele persecutiunilor suferite pentru s. credinta catolica că parintii dinu Nice'a, dér' le pôrta, fara indoiala, in animele loru. E ore cu potentia, că se nu ne intieléga? E ore cu potentia, că recunoscundu pasii smintiti ai trecutului, se adauga catra aceea noue smintele? Din contra, e ore cu potentia, că se nu profite de tota influenti'a, de carea se bucura, că se se delature din cale causele, cari provoca atari triste miscari, si se se linistesc animele turburate?! Se nu scia ore membrii acestui congresu onorabilu, ca e una politica multu mai intielépta, a preventi cu mesure corespondintorie opiniunea publica, decatu a precepită prin opunere nejustificata operatiunile ei ruinatiorie!

De ar' fi, se ve indemnne la acést'a chiaru si interesulu bine precepitu alu patriei.

Nuori plini de pericuri se aduna pre orizontul Europei; in frica si cutremuru pandimiu clipit'a, candu potu se se descarce asupra patriei nostra, incingundu cu fulgerile loru in flacare de a-supra-ceriul, de desuptu pamantul. Ore fi vomu barbati a stă locului? Nici romanulu, nici maghiarulu nu suntu destulu de tari, că se se pôta increde facia cu pericululu, ce ne pôte ajunge, numai in poterile sale; cine nu vede, ca ambii, numai in aliantia imprumutata, -si potu afâl garanti'a escrivitie si poterei loru?

Ei bine! Dér' a castigă pre cineva pentru aliantia sincera, si a stórcu cu forti'a aliant'a cuiua, nu e acelasi lucru, ci suntu dôue lucruri pre deosebite. Acést'a adunare e destulu de intielépta, că se me intieléga.

Indestulire si aliantia adeverata nu pôte infiori, decatu din respectarea impiumutata a drepturilor, din libertatea deplina, basata pre indreptare egala.

Pre langa garantarea drepturilor nostre, contopiti prin iubire intr'o anima, vomu dă mana, ne vomu adună cu totii in giurulu altariului patriei, si cu poteri unite vomu redică patri'a la acelui gradu de gloria, că se invidieze strainii cointelegera, pacea si fericirea nostra.

Se lucramu dér' asia, că cu interesele si drepturile nostre se nu ne lovim unulu in altulu; ci, impartindu drepturile egalu, si representandu-ne imprumutata interesele, se ascuram si eternisam intr noi pacea, fratieta, fericirea!

Celu ce nu respecta drepturile si libertatea altuia, nici elu insu-si nu e demnu de libertate si de frupturile ei binecuvantente!

Ce voru perde maghiarii prin aceea, ca voru recunoscce besericiei romanilor cat. de rit or. dreptulu, de a-si organisă ea insa-si afacerile sale interne, in deplina independintia? Din contra ce nu voru castigă? Castigandu increderea si aseptulu romanilor, au castigatu tot!

A edifica in propriulu seu, ruinandu proprietatea vecinului, nu e gloria! Dér' a scî edifica, că dupa edificare, privindu preste opera terminata, se poti dice, cu vecinulu dimpreuna, că odinioara

Creatoriul dupa creare: Éca! tôte suntu bine! A-cést'a este opera adeveratu ddieésca, opera demâna de omulu creatu dupa tipulu si asemenearea lui Ddieu!

Inchiaiu cu cuvintele lui Tacitu: „Ante omnia extirpandas dissidiarum causas, et conciliando animos necessarium arbitror.“

Fericiti noi, déca ne-amu poté reintorce la comitentii nostri cu acea scire imbucuratória, ca pasulu nostru de astazi a pregratit si inaintat succesul dorit. Dér' déca nu ne remane alta alegere, decatu séu a renunciat la drepturile si a tradâ interesele nostra, séu a ne luptat fara succesu: alégemu acést'a din urma, si vomu luptat cu constanta, dér' de drepturile si interesele besericiei si ale natiunei nostra nu potem, nu voim a abdicá nici odata.

Dupa aceste, amu onórea, atatu din partea mea, catu si din partea dloru Iosifu Romanu si Iosifu Vulcanu, deputati ai mei din diecesea Oradei mare, a notificá onor. congresu dreptele dorintie, si pretensiuni ale alegatorilor nostri intr'o declaratiune motivata, ce mi ieu cutesarea a o depune pre măs'a adunarei cu acea rogare, că se se citescă, se se iè la protocolu, si respectanduse autonomia besericiei nostra, onor. congresu se binevoiesca a conlucrâ cu influenti'a sa la aceea, că se se convocă catu mai curundu unu' congresu alu romanilor cat. de rit. or., care regulandu independintie afacerile nostra besericesci, ce ne privescu numai pre noi, si statorindu totu odata in contielegere cu acestu congresu afacerile comune, ce ne privescu pre ambe partile la olalta, se potem nu preste multu conlucrâ la olalta spre regularea aceloru afaceri in armonia fratiesca si cu aceeasi insufletire dupa modulu, ce ambele congrese lu voru aflâ mai coresponditoriu; declarandu in numele alegatorilor nostri, ca pana atunci noi, o parte mica numai din provinci'a nostra besericescă, nu ne sentim competitinti de a luă parte la nici o pertractare a acestui congresu!

„Federatiunea“ mai referéza, ca numai in diecesea oradana se alésera unu preutu in persón'a d. Iustinu Popfiu si doi mirenii: dd. Iosifu Romanu si Iosifu Vulcanu, trei romani verdi că stejarulu, cari din contielegere subscriseuna declaratiune motivata statorindu, ca mirenii nu voru intrâ in congresu, ér' d. Popfiu se duca singuru si se puna pe măs'a congresului acea declaratiune despre nedependint'a provinciei romane de cea maghiara. In 3 Nov. intrandu se vorifica Popfiu si tienu cuventarea de susu si casiună cetirea dachiaratiunei in congresu, care facu impresiune respectabile intre membrii congresului catolicilor maghiari. — Catolicii romani nu suntu reprezentati in congresu prin nime, afara de episcopulu Oradiei. Szabo nu se verifica că mandatariu alu capituleloru, fiindca nu era alesu nici tramisu de ele. Asteptamu, că archipastoriul Oradiei, vedienduse parasitu chiaru si de turm'a sa in obiectulu tramiterei la congresu catolicilor maghiari, se va conforma opiniunei comune si se va alipi de pretensiunile si drepturile provinciei romane catolice de ritulu orientale, conlucrandu la organisarea ei prin congresu propriu. —

CONSEMNAREA oferteloru pentru institutulu de fete din Oradea mare.

(Urmare.)

Prin colectanta dn'a Victori'a Francu n. Siulutiu din Bai'a de Crisau solvitu:

Din Bai'a de Crisau; An'a Hodosiu 5 fl., An'a Francu 2 fl., Eufimi'a Cosieriu 2 fl., Iudit'a Secula 5 fl., Elen'a Predanoviciu 1 fl., Teresi'a Ciaclani 2 fl., Mari'a Piciu n. Mandra 1 fl., Euftimi'a Bofla 50 cr., Teresi'a Beovicu 1 fl., An'a Basia 3 fl., Georgin'a Rusu 1 fl., Elisabet'a Popu 4 fl., Persid'a Ardeleanu 1 fl., Carolin'a Bubanicu 1 fl., Iosef'a Reichenberger 2 fl., Paulin'a Roth 1 fl., Mari'a Ribicezey 1 fl., Francisc'a Trutia 1 fl., Elen'a Siulutiu 1 fl., Victori'a Francu 4 fl. Din Bradu: Id'a Spindler 1 fl., Ros'a Pitsch 1 fl., Teresi'a Rezeiu 50 cr., Bert'a Kirényi 1 fl., Teresi'a Pankl 1 fl., Lotti Nánási 1 fl., An'a Pietsch 1 fl., Ludovicu Lazaru 2 fl., Sofi'a Schöpker 1 fl., Rosali'a Lengyel 1 fl., An'a Bradi 1 fl., Lotti Bradi 1 fl., Sofi'a lui Alecsandru Vilmos 1 fl., Carolin'a Incze 50 cr., Ros'a Cuceanu 1 fl. Din Boiti'a: Emili'a Gaboru 5 fl., Anastasiu Moldovanu 2 fl., An'a Suchi Sconde 1 fl., Eufimi'a Holiaska 1 fl., Christin'a Kutasy 1 fl., Matild'a Corhani 1 fl., Elisabet'a Schneider 1 fl., Florentin'a Gradina 2 fl., Ros'a Löhnhardt 1 fl., Sofi'a Bárdosy 5 fl. Din Halmagiu: Amali'a Tatosiu 1 fl., An'a Mihailoviciu 1 fl., Catarin'a Bol-

tescu 2 fl., Elisabet'a Szabó 1 fl., Iuli N. 1 fl., Catalin'a Rusu 1 fl., Mari'a Dózsa 1 fl., Lori Milvius 50 cr., Ioan'a B. 1 fl., Amali'a Kovácsy 1 fl., soci'a lui Neubauer 1 fl., Iosef'a Moga 1 fl., sororile Engeni'a (Otilia Popu) 1 fl., Emili'a Sterca-Siulutiu 1 fl., Mari'a Sterca-Siulutiu 1 fl., Id'a Sterca-Siulutiu 1 fl., Iuli'a Sterca-Siulutiu 1 fl., Victor'i'a Sterca-Siulutiu 1 fl. Sum'a 93 fl.

Prin colectanta dn'a Mari'a Popoviciu n. Domșa din Vascou au solvitu:

Mari'a Popoviciu n. Domșa 2 fl., Julian'a Kalotay 1 fl., Eulali'a Horváth n. Markovics 1 fl., Mari'a Lazaru 2 fl., Demetru Simai 1 fl., dn'a de Demetru Simai 1 fl., Florian'a Popu 1 fl., Ladislau Popoviciu 50 cr., Anastasiu Coroiu 1 fl., Alecsandru Coroiu 1 fl., Nonel'a Weisz 2 fl., Leopoldin Pollach 1 fl., Christian Baumgartner 1 fl., Mari'a Rieger 1 fl., Mari'a Körner 1 fl., An'a Groza 50 cr., Anto'nia Pap 30 cr., Sofi'a Coroiu 50 cr., dn'a lui Mihail Fejér 1 fl. Sum'a 19 fl. 80 cr.

Prin colectanta dn'a Elen'a Densusianu din Fagaras au solvitu:

Elen'a Densusianu 5 fl., Sinest'a Stoicu 1 fl., Luis'a Gremoiu 1 fl., Carolin'a Alutanu 1 fl., Mari'a de Lemeni 2 fl., Mari'a Poparade 1 fl., Zinc'a Romanu 2 fl., Mari'a Tutlai 1 fl., Francisc'a Tamás 2 fl., Nett. Siulutiu 1 fl., Mari'a Florea 1 fl., Mari'a Cipu 1 fl., Mari'a Aiser 1 fl., Mari'a Popu 1 fl., Otilia Grama 1 fl., Anastasi'a Popescu 2 fl., Iudit'a Negri 1 fl., Elen'a Popu 5 fl. Sum'a 30 fl. (Va urmă.)

UNGARI'A. Amu asteptatu, că se vedemu, déca diurnalele maghiare voru lua la desbatere proiectulu de lege alu deputatului slavac Pauliny Tóth, care lu publică cu acést'a intentiune in „Národné Noviny“; si care concede limbei maghiare a fi limba unica de statu, lasandu pentru mesur'a egalitatii limb'a celorulalte natiuni numai că limba de municipia, pe unde voru ave mai prioritatea, in dicasteriale si in scólele mai mari totu limb'a maghiara, si numai in cele mai mici a nationalitatilor, cu tôte acestea inse nici presemne nu se vedu; ca dór' maghiarii s'ar interesa de asia ceva cu una cu dôua. Voru trebui inse se cugete si la urmarile despretilui loru, cari se voru poté arbori intr'unu momentu, candu ar' da pretiu indoitul pentru una perfecta egalitate, — si nu voru afla, cine se le mai creda. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci 27 Oct. v. Cetimiu in „Monitoriu“:

Este cunoscutu, ca prin dispositiunile conceziunii Strusberg se prescria, ca constructiunea liniei ferate concedate acestei companii se se faca dupa modelulu caliloru ferate din Prusi'a.

Epoch'a primirei si darii in circulatiune a mai multor din aceste linie apropianduse, si ministeriul voindu a poseda date pe catu se pote mai positive asupra modului constructiunei caliloru ferate din Prusi'a, a tramisu in acést'a tiéra o comisiune compusa de dnii inspectori P. Donici si D. Frundia.

Acést'a comisiune este insarcinata a studiá in detaliu regulele ce se observa in Prusi'a pentru constructiunea caliloru ferate impreuna cu tôte dependintiele loru, si culegandu orice date si documente in acécta privire, se le supuna ministeriului spre a servi că comparatiune intre acele linie si acelea construite in România de catra susmentionat'a compania. —

ITALIA. In 8 Novembre 1870 va lua gubernulu Quirinalu in posesiunea sa că proprietate a statului. Muntele său colniculu quirinalu, pe care se afla si palatiulu papalul, e unul din cei siépte colnici, pe care e asiadita urbea eterna. —

ADUNAREA SOCIETATEI „TRANSILVANI'A.“
Procesu verbale.

(Capetu.)

Partea II. In privint'a operatiunei comitetului in reportu cu statutele societatii, comisiunea n'a gasit nici o abatere, afara de cele espuse de

d. presiedinte in darea sa de séma inaintea societății la deschiderea siedintiei, si pentru care si-a datu cuvintele si societatea le-a aprobatu.

Domnilor membri, comisiunea observandu modulu de administratiune alu comptabilitatii, a fostu pe deplin satisfacuta in privire cu dificultatile ce intempsa comptabilulu, si cu atatu mai multu cu catu acestu postu este onorificu.

Avendu in vedere acele dificultati, si pentru că comptabilitatea societatii se nu sufere vreo ne-regula, comisiunea propune că indispensabilu se se salarieze atatu casierulu catu si comptabilulu societatii.

Starea cea buna a administratiunei societatii amu recunoscutu, ca se detoresce intregului comitetu, si in specialu zelului si activitatii dlui presiedinte. Nu trebuie se uitam si pe somptabilitii onorifici ai societatii. Dlu Crisianu, si in urm'a acestuia, dlu Corvinu, cari au secundat pe d. presiedinte si intregulu comitetu in dificultatile, cu care au avutu se se lupte.

Membrii comisiunei verificatore.

(Semnati reportore) I. G. Stravolca, D. Frumosu, Dim. Iarca, I. Alesiu.

Adunarea dupa óre cari discusiuni, mai alesu in ceea ce privesce propunerea de a se dă unu onorariu casierului si comptabilului primesce in totulu conclusiunile reportoului, aducandu cele mai vii multumiri comisiunei pentru lucrarea sa.

IV. Se mai alege unu secretariu alu adunarei in persóna' dlu N. G. Teochari.

Se procede apoi la alegerea comitetului prin votu secretu.

Resultatulu votului fù urmatoriulu:

Votanti 25.

Maioritatea absoluta 13.

D. A. Papiu Ilarianu se proclama presiedinte cu 24 voturi.

D. G. Chitiu, vice-presiedinte cu 24 voturi.

D. A. Lupascu, vice-presied. " 23 "

D. D. Precupu, secretariu " 16 "

D. I. G. Stravolca, secretariu " 16 "

D. D. Corvinu, membru " 19 "

D. Adamescu, membru " 18 "

D. I. Alexiu, membru " 17 "

D. Manolescu, membru " 23 "

D. P. Cetatianu, membru " 17 "

D. Borosiu, membru " 17 "

D. Siscu, membru " 14 "

D. V. Tomescu, membru " 14 "

D. C. Fortunatu, membru " 14 "

D. Iarca, casieru " 23 "

V. D. Papiu Ilarianu, ocupa fotoliul de presiedinte si multumesc adunarei in numele seu si alu comitetului pentru onórea ce li s'a facutu.

VI. D. Corvinu aduce multiumiri in numele adunarei dlu presiedinte provisoriu I. Strajescu.

VII. D. G. Orasianu, propune că d. Tacitu, fostu membru alu comitetului, care astadi se afia asiediatu in Brasiovu, se se numésca membru onorariu alu comitetului.

Adunarea dupa óre cari discusiuni, avendu in vedere, ca asemenea distintiuni ale fostilor membri ai comitetului, nu potu se aduca decatul folose societatei, primesce propunerea dlu Orasianu.

VIII. Dupa aceea se votéza urmatóriile spese:

1. Léf'a casierului cu garantie de 800 galbeni, va fi pe unu anu lei noi 1200.

2. Onorariulu comptabilului pe anu lei noi 720.

3. Léf'a servitorului pe unu anu lei noi 720.

4. La doi stipendisti la Parisu pe anu lei noi 4700.

5. La unu stipendistu la Turinu lei noi 1762 bani 50.

6. Subventiunea data de comun'a Galati patru tineri de preste Carpati a 2000 lei vechi pe anu, se tramite precum se primesce.

7. Cheltuielile estraordinarie se voru acoperi că si pana acumă.

IX. La propunerea dlu I. Corvinu, se votéza multumire onor. comitetu alu societatii de arme pentu bunavointia ce a aratatu lasandu localulu seu la dispositiunea societatei nóstre pentru tiereala a dous siedintie.

X. Cu invorea adunarei, acestu procesu-verbalu remane a se verificá de comitetulu societatii.

Cu acést'a siedint'a se redica la óra 10^{1/2} sér'a. —

Datu in Bucuresci 18 Octobre 1870, in loculu societatii de arme.

Presiedinte: A. Papiu Ilarianu.

Secretari: G. Orasianu.
I. I. Stoianu.

de ecsecutiune a lui Teodoru Tomasia contra Székely Sándor din Abrudu de presentate 21 Augustu 1870 Nr. 386/civ. in ecsecutiv'a licitatiune a casei lui Székely Sándor de sub Nr. 568 construita partea din diosu de dídu si catulu de susu de lemn dimpreuna cu gradina de 25 stanjeni □ in estensiune pretiuita in sum'a de 1990 fl. v. a. se concede, cu efectuirea acestei ecsecutiuni se incredintieza dn. not. N. Moldovanu.

Licitatiunea se va tiené in 7 Decembre 1870 si 7 Ianuariu 1871, totudéun'a la 9 óre antemedinale la facia locului.

Totu de una data se provoca toti aceia, cari credu a avea ceva dreptu seu pretensiune la acesta realitate, a-si le insinua la acestu tribunalu pre lunga urmarile legali.

Din siedint'a magistratului.

Abrudu in 13 Octubre 1870.

Vâncza m/p., jude prim.

Nr. 426/civ.

3—3

E d i c t u.

Din partea magistratulu op. montanu Abrudu, că judecatoria se face publicu cunoscutu, cumca in urm'a cererei d. Mihale Ferenczy prin advocatulu Nicola din 10 Octobre 1870 Nr. 426 realitatile lui Nicolae Pasca si Sabin'a Pasca custatórie:

1. Din una casa sub Nr. 187 din Abrudu, cladita din lemn, si pretiuita in 150 fl.

2. Una casa sub Nr. 183 din Abrudu, cladita din lemn, pretiuita in 500 fl.

3. Una parcela de fenatiu de sub Nr. top. 2875, pretiuita in 200 fl.

4. Una parcela de fenatiu de sub Nr. top. 3051, pretiuita in 800 fl. si una parcela de gradina pretiuita in 100 fl., se voru vinde cu licitatiune publica, spre acoperirea pretensiunei d. Mihale Ferenczy de 613 fl. 49 cr. — capitalu c. s. c., terminele 26 Novembre si 29 Decembre totudéun'a la 9 óre antemedinale.

Conditioane se potu vedé la acestu tribunalu.

Totu aceia, cari credu a avea ceva pretensiune la realitatile descrise se provoca a si le insinua in terminulu defiutu pre langa urmarile legali.

Din siedint'a magistratului.

Abrudu in 13 Octubre 1870.

In absenti'a d. presiedinte:

Diószeghy Lajos m/p., senatoru.

Schwarze & Barth

piati'a Nr. 16
cu cunoscuta soliditate pre-
stéza

totu felulu de imbracaminte

de cavaleri

si oferu onoratului publicu una mere cantitate pe a-
lesu de cele mai rare ma-
terie de surtuce-rocuri-gi-
lece cu pretiul celu mai
moderatu.

5

Insellintare.

Adunarea generala a Reuniunei femeilor romane in Brasiovu se va tiené in anulu acesta, ca si de alta data, in 7/19 Novembre a. c., in diu'a onomastica a Mai. Sale imper. Elisabeta', in-

naltei patrone a Reuniunei. Dupa participare la servitiulu ddieescu celebratu in beseric'a St. Nicolae din Scheiu, on. membre ale Reuniunei se voru a-
duna la 9 óre a. pr. in sal'a cea mare a gimna-

siului romanescu. Aici se va reportá despre lucra-
rile comitetului in decursulu anului acestuia si de-
spre starea actuala a fondului Reuniunei, se voru
lua in desbatere propunerile aduse etc., si se va
alege comitetulu de 12 pentru urmatorii trei ani.

On. membre ale acestei Reuniuni suntu déra
potite, a participa in numeru catu se pote de mare
la adunarea generala.

Totu odata suntu rogate on. domne, care au
facutu colecte in folosulu fondulu Reuniunei, a tra-
mite contributiunile incassate, spre a se considera
in bilantiulu generalu.

Brasiovu in 14/26 Oct. 1870.

Comitetulu Reuniunei femei-
lor romane.

Nr. 386/civ. 1870.

1—3

CURSURILE

la bursa in 11 Nov. 1870 sta asa:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 88	er. v. a.
Napoleoni	—	—	9 " 89	" "
Augsburg	—	—	121 " 25	" "
London	—	—	122 " 50	" "
Impromotolu nationalu	—	—	67 " 20	" "
Obligatiile metalice vechi de 5%	57	" 30	" "	" "
Obligationile rurale ungare	79	" 90	" "	" "
" " temes aane	76	" 75	" "	" "
" " transilvane	75	" 75	" "	" "
" " croato-slav.	80	" 50	" "	" "
Actionile baocei	—	—	732 " —	" "
" creditul	—	—	250 " 80	" "

E d i c t u.

Din partea magistratului că tribunalu civil se face publicu cunoscutu, cumca in urm'a cererei